

Středověk v pohybu

Téma

Středověký Gotland – ostrov zapomenutého času

Hlavní referující

Vladislav Razím (Národní památkový ústav Středních Čech)

Kdy

Úterý 24. října 2017,
15.30

Kde

ÚDU AV ČR, Husova 4, Praha 1,
1. patro, místnost č. 117

Přednáška se zaměří na pozoruhodnou historii, ale zejména středověké památky největšího ostrova v Baltském moři. Kromě hlavního města Visby, s jeho domy, hradbami a sakrálními stavbami, najdeme na Gotlandu kolem stovky venkovských kostelíků, jejichž architektura i vnitřní vybavení překvapuje svou intaktností a bohatstvím. V tomto směru je tento pro mnohé neznámý, zdánlivě periferní ostrov skutečným pokladem evropského kulturního dědictví.

Gotland měl významné postavení již v raném středověku a v době Vikingů, kdy těžil ze své polohy na křižovatce obchodních cest v Baltském moři. Tato jeho přednost neunikla ani rodící se Hanse na přelomu 12. a 13. století, kdy se Visby načas stalo vůdčím prvkem celého městského uskupení, ještě před Lübeckem. Bez mezipřistání ve Visby byla dlouho nemyslitelná jakákoli dálková plavba mezi Jutským poloostrovem (a potažmo třeba Londýnem) a Novgorodem, mezi Stockholmem a Gdaňskem. Průvodním jevem tohoto významu a ekonomického vzepětí hlavního města i celého ostrova byl rozmach architektonické tvorby od přelomu 12. a 13. století do doby kolem roku 1350. V důsledku politických změn a pokroku v mořeplavbě, který způsobil přehodnocení tras dálkových vodních cest, pak nastal prudký hospodářský a společenský sestup, jímž byl zásadně utlumen také rozvoj stavebnictví. Vývoj mnoha staveb byl proto ukončen vrcholně gotickou fází. Tato výjimečná okolnost „zakonzervovala“ gotlandský středověk jako jedinečný zdroj poznání nejen pro stavební historiky.

PhDr. Vladislav Razím

*1957, historik a památkář, vedoucí odborný pracovník NPÚ. Dlouhodobě se věnuje oblasti průzkumů a dokumentace nemovitých památek, včetně metod a teorie. Specializuje se na výzkum torzálně dochovaných staveb, zejména městských opevnění a hradů (toto téma přednáší také v Ústavu pro dějiny umění FF UK). Vedoucí redaktor periodik Průzkumy památek a Památky středních Čech.

Výběr z posledních prací:

Zkoumání historických staveb, V. Razím – P. Macek edd., Praha 2011

Vizmburk. Raně gotický hrad a jeho proměny. Příloha časopisu Průzkumy památek XIX, Praha 2012

K stavebnímu vývoji a významu hradu Hasištejna, in: Průzkumy památek XXI, 2014, č. 1, s. 39–74

Burg Pürlitz und ihr Jagdforst, in: Křivoklát – Pürlitz, Jagd – Wald – Herrscherrepräsentation, J. Fajt – M. Hörsch – V. Razím Hg. Studia Jagellonica Lipsiensia 17, Ostfildern 2014, s. 143–207 (s A. Nachtmannovou)

Výtvarné a symbolické prvky středověkých fortifikačních staveb, in: A. Mudra, M. Ottová edd., Trans montes, Podoby středověkého umění v severozápadních Čechách, Praha 2014, s. 108–127

Hrad Zbořený Kostelec jako obranná stavba doby polipanské a poděbradské, in: Průzkumy památek XXIII, 2016, č. 1, s. 73–102